

**TÎLCUIREA
EPISTOLELOR CĂTRE
TESALONICENI, TIMOTEI,
TIT ȘI FILIMON**

ALE SLĂVITULUI ȘI PEA-LĂUDATULUI APOSTOL PAVEL

de

Sfântul Teofilact, Arhiepiscopul Bulgariei

tălmăcită din elina veche în cea nouă și
împodobită cu felurite însemnări de către

Nicodim Aghioritul

Întreptarea tălmăcirii, note ale ediției și înainte-cuvîntare:
Florin Stuparu

editura
Σοφία

București

Cuprins

TÎLCUIREA EPISTOLEI ÎNTÎI CĂTRE TESALONICENI

Pricina epistolei întâi către Tesaloniceni, după Teodorit și Icumenie numai.	6
Capitolul I	9
Capitolul II	18
Capitolul III	34
Capitolul IV	42
Capitolul V	59

TÎLCUIREA CELEI DE A DOUA EPISTOLE CĂTRE TESALONICENI

Pricina celei de a doua epistole către Tesaloniceni, după Hrisostom, Teodorit, Teofilact și Icumenie	78
Capitolul I	81
Capitolul II	91
Capitolul III	103

TÎLCUIREA EPISTOLEI ÎNTÎI CĂTRE TIMOTEI

Pricina epistolei întâi către Timotei, după Hrisostom, Teodorit, Teofilact și Icumenie	118
Capitolul I	121
Capitolul II	142
Capitolul III	160
Capitolul IV	181
Capitolul V	195
Capitolul VI	215

TÎLCUIREA CELEI DE A DOUA EPISTOLE CĂTRE TIMOTEI

Pricina acestei trimiteri, după Hrisostom, Teodorit, Teofilact și Icumenie	236
Capitolul I	239
Capitolul II	252

Capitolul III	273
Capitolul IV	287

TÎLCUIREA EPISTOLEI CĂTRE TIT

Pricina trimeriei acesteia către Tit, după Hrisostom, Teodorit, Teofilact și Icumenie	306
Capitolul I	309
Capitolul II	326
Capitolul III	336

TÎLCUIREA EPISTOLEI CĂTRE FILIMON

Pricina epistolei, după Hrisostom, Teodorit, Teofilact și Icumenie	344
Capitolul I	347

1. Pavel, Siluan și Timotei,

Pentru ce, scriind către Tesaloniceni, Apostolul Pavel îl numără împreună cu sine-și pe Timotei numai-decît la începutul epistolei, iar scriind Efesenilor nu face aceasta, cu toate că Timotei era cunoscut Efesenilor? Pentru că – precum mi se pare – voia să-l trimită pe Timotei la Efeseni îndată, și de aceea a socotit de prisos a-l numi pe Timotei pricinuitor al epistolei către ei, de vreme ce el avea să o ia în mîinile sale cînd urma să meargă în Efes. Iar aici nu s-a întîmplat așa, ci, fiindcă Timotei tocmai venise de la Tesalonic, Pavel l-a numărat împreună cu sine și zice că trimite epistola amîndoi. Și îl pune mai înainte de Timotei pe Siluan¹ poate pentru că Timotei îi ceruse aceasta pentru smerita-cugetare, căci de trei ori fericitul Timotei îi urma lui Pavel, învățătorului său, care se numără pe sine împreună cu ucenicii săi.

Iar aici Pavel nu se numește pe sine nici „Apostol”, nici „rob” sau „slu-gă a lui Hristos”, precum obișnuiește a scrie în celelalte epistole, pentru că Tesalonicenii erau nou-învățați și nou-luminați și nu luaseră încă cercare a darurilor și a vrednicilor lui Pavel.

bisericii Tesalonicenilor

Cu toate că puțini Tesaloniceni erau Creștini și încă nu aveau alcătuire și întărire, totuși Pavel îi numește „biserica”, mîngîindu-i cu acest nume, fiindcă acesta însemnează de cele mai multe ori mulțime adunată.

întru Dumnezeu-Părintele și Domnul Iisus Hristos:

¹ Însemnează că fericitul Teodorit zice așa: „Sila e numit aici «Siluan», căci pe Sila l-a ales Pavel și îl avea împreună cu sine după cearta cu Varnava, căci zice: «Alegînd lîngă sine pe Sila, Pavel a ieșit» (*Fapte* 15:40). Pentru că Sila se afla împreună cu Pavel în Filipi, în Tesalonic și în Veria. Iar Sila și Timotei au rămas împreună în Veria, iar Pavel, lăsîndu-i pe ei acolo, s-a dus la Atena (*Fapte* 17:14).” Eu însă socotesc că – precum „Simeon” s-a făcut „Simon” după scurtarea zicerii (amîndouă acestea fiind numiri ale căpeteniei Petru), căci în a doua epistolă sobornicească a lui Petru se scrie așa la început: „Simon Petru”, iar Iacov „fratele Domnului” a zis despre Petru: „Simon a istorisit cum Dumnezeu a avut grijă de la început să ia dintre «neamuri» un norod întru numele Său” (*Fapte* 15:14) – tot așa și numele „Siluan”, după scurtare, s-a făcut „Sila”. Sau că numele dezmiardat de la „Siluan” este „Sila”, cum și pe Priscila Pavel o numește „Prisca” întru cea către Romani – precum zice Teodorit –, măcar că și acum se citește „Priscila”, iar nu „Prisca”, în mai toate izvoadele. (*n. aut.*)

Fiindcă erau și biserici ale Elinilor și Iudeilor, Pavel, vrînd a osebi de acelea biserica Creștinilor din Tesalonic, adaugă aici și zice: „bisericii celei întru Dumnezeu-Părintele”. Mare vrednicie este însă a fi cineva întru Dumnezeu, căci cel ce este rob și lucrător al păcatului, acela nu este întru Dumnezeu. Și ia aminte că prepoziția „întru” s-a pus aici de Pavel și la Părintele, și la Fiul! Așadar să amuțească luptătorii de Duh Machidonieni, care, hulind Duhul cel Sfînt, zic că Acesta nu este de o ființă cu Părintele și cu Fiul, căci doar pentru Tatăl se dă prepoziția „din”, pentru Fiul prepoziția „prin”, iar pentru Sfîntul Duh doar prepoziția „întru”. Căci, iată, prepoziția „întru” se dă de Pavel și pentru Părintele, și pentru Fiul, și prin urmare se arată și dintru aceasta că Duhul Sfînt este de o ființă și cu Părintele, și cu Fiul.

Har vouă și pace!

Apostolul se roagă pentru Tesaloniceni ca mai mult să sporească întru dumnezeieștile daruri, dar și ca să aibă pace întru dînșii și să nu se mîndrească unul asupra altuia.¹

2. Mulțumim lui Dumnezeu totdeauna pentru voi toți,

Pavel începe înainte-cuvîntarea epistolei de la laudă, căci a mulțumi el lui Dumnezeu pentru Tesaloniceni arată că ei au isprăvit oarecari mari fapte bune, pentru care Dumnezeu Se slăvește și I se mulțumește. Cu mulțumirea aceasta, Apostolul îi învață totdeodată pe Tesaloniceni a cugeta smerit, fiindcă Dumnezeu este Acela care lucrează și isprăvește întru dînșii întregimea faptelor lor bune.²

făcînd pomenire de voi întru rugăciunile noastre,

A mulțumi Pavel lui Dumnezeu pentru Tesaloniceni se pricinuia din faptele lor bune, iar a-i pomeni întru rugăciunile sale se naștea din dragostea pe care o avea către ei.

3. neîncetat aducîndu-ne aminte de voi,

¹ Despre zicerea „har vouă”, vezi la capitolul 1 al celei către Corinteni, stih 3. (n. aut.)

² Iar Teodorit zice: „Mai întîi învățăm a mulțumi pentru bunătățile făcute nouă mai înainte, și apoi a cere cele de lipsă. Căci aceasta aflăm că o face dumnezeiescul Apostol pretutindeni.” (n. aut.)

Zice: Nu numai când mă rog îmi aduc aminte de voi, ci și întru cealaltă vreme, totdeauna. Și aceasta este semn și dovadă a covârșitoarei dragoste a marelui Pavel către Tesaloniceni.

de lucrul credinței,

Totdeauna – zice – îmi aduc aminte de lucrul credinței voastre, adică de starea pentru credință și de nevoița voastră. Căci acesta este lucrul credinței, a fi statornic orice Creștin și a nu se mândri pentru credința sa, suferind bărbătește ispitele ce i se fac pentru credință nu numai cu cuvintele, ci cu fapta și cu lucrurile.

și de osteneala dragostei

Aici, s-ar nedumeri cineva, zicînd: Și ce osteneală este a iubi cineva, o, fericite Pavele? Iar el răspunde că a iubi cineva doar prin vorbe nu este osteneală, iar a iubi cu curăție, din inimă și prin fapte, aceasta cu adevărat este osteneală mare și multă, căci cum nu este osteneală când cineva suferă tot necazul și ispita pentru cel iubit de el? Deci și Tesalonicenii pătimiseră multe rele pentru dragostea lor către Pavel, precum oricine poate să afle din *Faptele Apostolilor*.¹

și de răbdarea nădejdiei Domnului nostru Iisus Hristos

Zice: Frații mei iubiți, de mulți ani suferiți ispite și primejdii, dar aceasta se întîmplă fiindcă v-ați întărit și v-ați împuternicit cu nădejdea întru Domnul. Căci aceia credeau și nădăjduiau cu încredințare întru darurile și cununile bunătăților fiitoare [„care sînt”, „care au ființă”, *n. m.*] și de aceea

¹ Căci citim la capitolul 17 al *Faptelor* că, aflîndu-se Pavel în Tesalonic – unde era sinagoga Iudeilor –, aceștia, văzînd că multă mulțime de Elini s-a înduplecat la cuvintele lui și au crezut, au făcut mare tulburare în tot Tesalonicul. Și, ducîndu-se ei la casa lui Iason și neaflîndu-i pe Creștinii ce crezuseră, i-au tras pe Iason și pe alții la stăpînitorul cetății, zicînd acestea cu strigare: „Aceia pe care i-a primit Iason au răzvrătit pe toată lumea și sînt aici de față. Atunci stăpînitorul, punînd la rînduială pentru aceasta, a luat destui bani de la Iason și i-a slobozit pe ei. Iar frații, noaptea, îndată l-au petrecut pe Pavel la Veria.” Pentru aceasta, vrednice de laudă sînt cele zise de fericitul Teodorit: „Lucru al credinței este a fi cineva adevărat și întărit întru primejdii, căci nu se cuvine a se arăta credința numai în vreme de pace și de liniște, ci se cuvine a ne ține de dînsa și întru înviforare. Tot așa și dragostea, nu are doar dobîndirea cea dulce, ci și osteneala cea covârșitoare, fiindcă se cuvine a suferi greșelile fratelui, chiar dacă zavistuiește, chiar dacă se mînie, chiar dacă se înalță și dacă bolește de nemulțumire. De aceea a înjugat osteneala cu dragostea și a rînduit răbdarea împreună cu nădejdea.” (*n. aut.*)

răbdau ispitele. Căci Dumnezeu pentru aceasta îngăduia a fi ispitiți Creștinii la începutul credinței, ca să nu zică cineva că propovăduirea evangheliei¹ se întârea la întâmplare, cu măgulirile și cu odihnele celor ce o primeau. Și, pe lângă aceasta, ca să se arate că sufletele celor ce credeau nu erau plecate de vreo înduplecare și limbuție a oamenilor, ci doar de puterea lui Hristos ce Se propovăduia.

Înainte de Dumnezeu-Părintelui nostru.

În două chipuri poți să înțelegi zicerea aceasta, iubitul: sau că noi, Apostolii, vă pomenim totdeauna înaintea lui Dumnezeu-Părintele pe voi, Tesalonicenii; sau că ne aducem aminte de lucrul credinței voastre, care stă înaintea lui Dumnezeu-Părintele. Zice: O, Creștinilor Tesaloniceni! – să nu socotiți că osteniți fără folos și fără câștig. Nu! – fiindcă toate faptele voastre stau înaintea lui Dumnezeu-Părintele, și de aceea El va răsplăti plățile faptelor voastre prea-împlinite.

4. Iubiți frați, știm alegerea voastră de la Dumnezeu;

Zice: O, iubiții mei frați! – ne aducem aminte de voi, căci știm că sînțeți aleși de Dumnezeu întru credința lui Hristos mai mult decît numeroși alții. Și de unde e arătată aceasta – o, fericite Pavele! –, anume că Tesalonicenii sînt aleși de Dumnezeu? Aceasta o arată descoperit mai jos.

5. căci evanghelia noastră nu s-a făcut către voi numai în cuvînt,

Din aceasta – zice – este arătat că voi, Tesalonicenii, sînțeți aleși de Dumnezeu, anume din faptul că Dumnezeu a slăvit și a mărit la voi propovăduirea evangheliei. Și – fiindcă noi nu v-am propovăduit numai cu cuvîntul, ci prin noi s-au făcut și semne și minuni – Dumnezeu a binevoit să credeți prin aceste semne că sînțeți aleși și înainte-hotărîți ai Lui.

ci și întru putere.

Adică: Ați primit evanghelia cu semnele și cu minunile făcute prin noi atît pentru facerea de bine și ajutorarea celor ce au primit credința cu inimă mulțumitoare, cît și pentru pedeapsa și înțelepțirea celor neînduplecați și nemulțumitori.

¹ Nu e vorba de vreo carte a *Evangheliei* (cum se va arăta în amănunt ceva mai la vale), ci de buna vestire a mîntuirii oamenilor prin Iisus Hristos. (*n. m.*)

Adică: Ați primit evanghelia cu înțelepciunea duhovnicească, iar nu cu cea din afară, trupească, a filozofilor. Sau zice: Ați primit evanghelia și credința cu Duhul cel Sfânt, Care Se dădea celor ce credeau și care grăiau în limbi străine, și prooroceau și făceau osebite minuni.

și întru multă încredințare,

Zice: Ați primit evanghelia cu necaz și cu rea pătimire. Căci – precum semnele, minunile, și împărțirea și darul Sfântului Duh se făceau pentru deplina încredințare a celor ce credeau, tot așa și necazurile pătimite pentru propovăduirea evangheliei erau mare adevărire și întărire a ei și a credinței.

***precum știți în ce fel ne-am făcut între voi pentru voi.*¹**

Zice: Fraților, voi înșivă sînteți martori cum am petrecut și cum am umblat între voi, și cu cât de multă osîrdie v-am propovăduit evanghelia, fiindcă sînteți alegeți de Dumnezeu. De aceea ne-am sîrguit să le săvîrșim și să le suferim pe toate pentru voi, căci cine nu ar pătimi ispite pentru cei iubiți ai lui Dumnezeu? Aici, Pavel arată că îi laudă, chiar dacă umbrit, fiindcă voiește mai întîi să-i laude pe Tesaloniceni.

6. Și voi v-ați făcut următori ai noștri și ai Domnului,

Aici, Apostolul îi îndeamnă și-i întărește pe Tesaloniceni, laudîndu-i și aducîndu-le aminte că nici ei nu rămăseseră mai jos decît dînsul întru primejdii, ci i-au urmat. O, minune! – cîtă laudă a Tesalonicenilor este a se face ei următori ai învățătorului lor Pavel și ai Domnului nostru Iisus Hristos îndată ce au crezut! Cum s-au făcut însă următori ai Domnului? Așa, fiindcă și Domnul, multe pătimind, Se bucura, căci de voie venea la patimă, încît și zicea către Părintele Său, rugîndu-Se: „Părinte, a venit ceasul, proslăvește-L pe Fiul Tău!” (Ioan 17:1).²

¹ Iar Teodorit zice: „V-a înduplecat însă și mărimea primejdiilor pentru cele dumnezeiești aduse de noi. Căci zicerea «în ce fel ne-am făcut între voi pentru voi» arată primejdiile pe care le suferise pentru dînsii aducîndu-le mîntuitoarea propovăduire.” (n. aut.)

² Și sînt multe alte semne prin care se dovedește bucuria Domnului întru pătimiri. A zice îndată ce a venit în lume: „Jertfă și punere înainte nu ai voit, trup însă Mi-ai gătit” (Psalm 39: 9), adică: Trupul Meu l-ai ales – o, Părinte! – a se face jertfă gătită și desăvîrșită – precum tîlcuiește Apostolul Pavel în *Epistola către Evrei* (Evrei 10:5); faptul că l-a numit pe

primind cuvîntul cu mult necaz, întru bucuria Sfîntului Duh,

Zice: Voi, Tesalonicenii, nu ați primit cuvîntul evangheliei doar cu necaz, ci cu mult necaz, adică cu multe primejdii. (Iar aceasta o vei afla din *Faptele Apostolești*, precum am zis înainte, în subînsemnarea stihului 3.) Însă – zice – ați primit necazul și primejdiile acestea bucurîndu-vă. Și, tîlcuind cum se poate bucura cineva în necazuri, Apostolul a zis: „cu bucuria Duhului Sfînt”, pentru că – zice – Sfîntul Duh nu v-a lăsat să vă întristați pentru necazurile ce le suferiți, ci durerea era a trupului și a celor trupești, iar sufletului vostru i se dă bucuria de la Sfîntul Duh. Căci – zice – așa cum cei trei tineri, în mijlocul flăcării cuptorului, se răcoreau cu duhul acela ce șuiera, tot astfel vă bucură și pe voi Duhul Sfînt cînd vă află în primejdie, arătîndu-vă în fantazie [„închipuire”, *n. m.*] ca și cum răsplătirea viitoare din ceruri ar fi de față. Vezi așadar – o, cititorule! – că atunci se face cineva următor Domnului, cînd suferă primejdiile și necazurile cu bucuria Sfîntului Duh.

7. ca să vă faceți chip tuturor celor ce cred în Machidonia și în Ahaia.

Măcar că Pavel propovăduise evanghelia în Tesalonic, mitropolia Machidoniei, venind din Filipi și din celelalte cetăți ale Machidoniei, cu toate acestea Tesalonicenii străluceau întru fapta bună și întru primirea evangheliei într-atît, încît se făcuseră învățători și pildă întru toată Machidonia și Ahaia, adică în Moreea. Așadar după aceasta au urmat Tesalonicenii lui Pavel: fiindcă și Pavel, măcar că a crezut întru Hristos în urma tuturor, totuși i-a întrecut cu ostenele pe toți Apostolii mai dinainte. Și vezi – o, cititorule! – că Apostolul nu a zis că Tesalonicenii s-au făcut spre a crede ceilalți, ci că s-au făcut „chip” și învățători aceluia după ce au crezut ceilalți, crezînd cum se cuvine a crede, cu căldură și cu inimă gata spre a primi ispitele și primejdiile pentru credință și pentru poruncile Domnului.

Petru „Satana” pentru că-L oprea a merge în Ierusalim ca să pătimească (*Matei 15:23*); S-a necăjit cînd să vină ceasul a pătimi, fiindcă aceasta însemnează zicerea: „Și cu botez am a Mă boteza, și cită nerăbdare am pînă ce se va săvîrși” (*Luca 12:50*); a numi moartea „pahar”, care – după Sfințitul Teofilact – însemnează dulceața și bucuria pe care o simt cei ce beau vin: „Paharul pe care Mi l-a dat Mie Părintele, oare nu-l voi bea?” (*Ioan 18:11*); a alerga la miezul nopții și a Se duce în grădina care îi era cunoscută lui Iuda – precum tîlcuiește Hrisostom; și a zice femeilor ce plîngeau să nu plîngă pentru Dînsul (*Luca 23:28*). Vezi în *Nevoințele Duhovnicești*, foaia 347 și în *Războiul nevăzut*, foaia 227, și alte semne ale bucuriei Domnului întru pătimiri. (*n. aut.*)

8. Căci de la voi s-a revărsat cuvîntul Domnului

Adică: O, frații mei Tesaloniceni! – vestea credinței și a faptei voastre bune a făcut propovăduirea evangheliei auzită și prea-vestită la toți și v-ați făcut învățători tuturor celorlalți credincioși. Iar zicerea „s-a revărsat” arată că: Precum trâmbița răsună strălucit și glasul ei ajunge la mare depărtare, tot așa și de la voi, Tesalonicenii, a răsunat propovăduirea evangheliei ca o trâmbiță și glasul ei a ajuns în locuri depărtate.¹

nu numai în Machidonia și în Ahaia, ci credința voastră către Dumnezeu a ieșit către tot locul,

Zice: Cu pilda voastră, ați umplut Machidonia și Moreea de cuvîntul evangheliei și ați umplut de mirare și de înspăimîntare tot locul, căci întru atît de puțină vreme ați arătat atîta credință fierbinte și covîrșitoare. Aceasta e spusă cu înfățișare retorică, de parcă ar vorbi pentru vreun lucru însuflețit și viu.

încît a nu avea noi trebuință de a grăi ceva.

Atît de mare și de lucrătoare este vestea credinței voastre – zice –, încît oamenii nici nu ne mai așteaptă să zicem ceva despre voi, ci, de cîte ori începem a vă lăuda pentru a-i îndemna la aceeași rîvnă a credinței voastre, ei ne-o iau înainte și povestesc faptele voastre cele bune, și noi le auzim de la dînșii.

9. Căci ei vestesc cum am fost primiți la voi

Chiar ei vestesc și zic că, deși venirea noastră la voi a fost plină de nenumărate morți, voi nu v-ați smintit întru noi, nici nu v-ați răcit pentru relele și primejdiile pe care le-am cercat cînd eram acolo. Și ei spun că, deși ați căzut în felurite primejdii pentru noi (și vezi despre aceasta la capitolul 17 al *Faptelor* și subînsemnarea de mai înainte la stihul 3 al capitolului acestuia), nu v-ați întors fața de către noi, ci atîrnați de noi ca și cum ați fi dobîndit din partea noastră nenumărate bunătăți.

Și se vede că venirea aceasta a lui Pavel în Tesalonic a fost cea de a doua, căci înțîia dată fusese gonit de acolo pentru tulburarea Evreilor, și

¹ Iar Teodorit zice: „A zis: «de la voi s-a revărsat cuvîntul Domnului» nu pentru că de acolo ar fi luat început propovăduirea, ci fiindcă osîrdia lor pentru cele dumnezeiești se făcuse mult-vestită și pe mulți îi pornise spre a revărsa lumii cinstiri ale lui Dumnezeu.” (n. aut.)

se dusese în Veria. Și după aceea s-a dus iarăși în Tesalonic și atât de bine a fost primit de Tesaloniceni, încît aceia voiau chiar a-și pune sufletele în primejdie pentru el.¹

și cum v-ați întors către Dumnezeu de la idoli, ca să slujiți Dumnezeului celui adevărat

Zice: Ceialți ne vestesc cu ce lesnire și multă căldură ați crezut voi, Tesalonicenii, fără a spune noi ceva pentru voi. Iar aici, povestind, Apostolul îi sfătuiește pe Tesaloniceni fără greutate și fără supărare, fiindcă le aduce aminte cu o frumoasă metodă de la ce rătăcire și păgînatate a mincinoșilor și morților idoli au venit la buna-cinstire de Dumnezeu și la dreapta cunoștință a adevăratului și viului Dumnezeu, și astfel îi sfătuiește să viețuiască cu această bună cinstire și cunoștință de Dumnezeu.²

10. și să-L așteptați pe Fiul Lui din ceruri (pe Care L-a sculat din morți), pe Iisus, pe Cel ce ne-a izbăvit de urgia viitoare.

Și aceste cuvinte ale lui Pavel au aceeași metodă cu cele de mai sus, căci tot în chip de povestire îi învață dumnezeiescul Apostol pe Tesaloniceni să-L aștepte pe Fiul lui Dumnezeu, Care are să vină să ne slobozească de urgia viitoare. Și prea-mare mîngîiere este celor ce se necăjesc că Cel ce a murit, și S-a sculat, și a înviat și Se află acum în cer va veni întru a doua venire și că pe noi, cei ce ne necăjim acum, ne va slobozi de viitoarea ur-

¹ Și poate că a doua venire a lui Pavel în Tesalonic se arată, măcar că umbrat, din *Faptele Apostolești*, care zic: „Iar după ce a încetat tulburarea (cea din Efes), chemîndu-i pe ucenici și sărutîndu-i, Pavel a ieșit ca să meargă în Machidonia. Și, trecînd prin părțile acelea și mîngîindu-i pe ei cu mult cuvînt, a venit în Elada” (capitolul 20, stih 1). Iar în Machidonia se află și Tesalonicul, fiind mitropolie a ei. Însă, pentru că din cuvîntul ce îl zice însuși Pavel în capitolul 2 al acestei epistole se vede că nu a mers a doua oară în Tesalonic – căci așa zice acolo: „Pentru aceasta am voit a veni către voi eu, Pavel, o dată și de două ori, și ne-a împiedicat Satana” (capitolul 11:18) – însemnăm și aceasta, că, după ce a mers în Elada și a șezut acolo trei luni, Pavel și-a făcut socoteala să se întoarcă prin Machidonia în Siria. Iar dacă a mers într-adevăr în Machidonia nu se știe [căci zice așa]: „(Făcînd trei luni în Elada) și făcîndu-se asupra lui vrăjmășie de către Evrei cînd urma a se duce în Siria, și-a făcut socoteala de a merge prin Machidonia” (*Faptele*, capitolul 3) (n. aut.)

² Iar Teodorit zice: „Apostolul ne-a învățat învederat cum se cuvine a înțelege zicerea «ca să Te cunoască doar pe Tine, adevăratul Dumnezeu» (Ioan 17:3). Căci nu L-a oșebit de Fiul, ci de cei ce nu sînt dumnezei. Pe Acesta L-a numit «Cel ce este Dumnezeu viu și adevărat», viu adică pentru că aceia nu sînt vii, și adevărat pentru că aceia se numeau «dumnezei» în chip mincinos.” (n. aut.)

gie, adică de munca veșnică ce va să fie, fiindcă noi I-am bine-plăcut prin credință și prin viața noastră neprihănită, iar pe cei ce ne necăjesc nu-i va milui cu îndurare, ci îi va osîndi în muncă. Și – fiindcă cele rele și supărătoare erau de față la îndemîină, iar cele bune și îmbucurătoare doar se nădăduiau și nu erau de față – Pavel mărturisește aici că Tesalonicenii aveau mare credință, fiindcă ei așteptau și nădăduiau viitoarele bunătăți cu adevăritate, fără a se îndoii cît de puțin pentru ele.¹

---

¹ Același Teodorit zice: „Se cuvine dar a ști că nu dumnezeiasca fire a Celui unuia născut s-a sculat din morți, căci aceasta este nepătimitoare. Nici că Iisus este un alt Fiu, osebit de Cel unul născut, ci este același cu adevărat (după ipostas [«persoană», *n. m.*]). El a pătimit ca om și a înviat ca om (adică după firea omenirii Sale).” (*n. aut.*)